

یادداشت

پیامدهای تضعیف هویت قومی

امیر بارفروزاده

پژوهشگر علوم سیاسی

به نظر ویلیام جیمز (بنیانگذار مکتب پراگماتیسم)، افراد به تعداد گروه‌های مهم و متمایز موجود در جامعه می‌توانند خود‌های اجتماعی بسیار متفاوتی داشته باشند؛ در طول تاریخ، تکرر و تنوع هویت‌های مختلف قومی یک واقعیت موجود و غیرقابل انکار جوامع بوده است و در دوره معاصر نیز به رغم فرایندهای نوسازی و برقراری نهادهای مدرن، این تنوع هویتی نه تنها کاهش نیافت بلکه بدل به موضوعی برای مناقشه و منازعات حول تمایزات و تفاوت‌های هویتی گردید. هویت قومی و تشدید و برجستگی آن، یکی از مسائل اجتماعی مهم کشورهای چند قومیتی است. اهمیت این مساله، به‌ویژه در کشورهای توسعه‌نیافته بیشتر بوده و در این کشورها که هنوز جامعه مدنی با مکانیزم‌های آن نهادینه نشده است، تشدید هویت قومی می‌تواند اثرات مخربی در سرنوشت آنها بگذارد. نگاهی به تاریخ گذشته کشورمان بیانگر این واقعیت است که ایران از جمله کشورهای تاریخی و باستانی به شمار می‌آید که دارای تنوعات قومی، زبانی، نژادی و فرهنگی چندین و چند هزاره ساله است، چرا که فلات ایران به دلیل شرایط آب و هوایی متنوع و موقعیت ژئوپلیتیک آن همواره و در طول تاریخ محل عبور اقوام و مهاجران مختلف با فرهنگ‌هایی گوناگون بوده. این اقوام به فراخور شرایط زمانی و مکانی به این سرزمین وارد و بخشی از تاریخ آن را ساخته‌اند، اما با روی کار آمدن دولت ملی در حدود یکصد سال قبل و در رژیم گذشته در کشور و با اجرای سیاست همسان سازی افرای سعي بر آن شد تا قومیت‌های ساکن در ایران در کوره مذاب هویت ملی نابود شده که این موضوع به نوبه خود کشور را با چالش بسیاری روبه‌رو ساخت. حال سوال اساسی این است، تضعیف هویت قومی چه تاثیری بر هویت ملی ما ایرانیان خواهد داشت؟ اما قبل از پاسخ به این سوال بسیار مهم و حیاتی با یک نگاه عمیق به تاریخ این سرزمین می‌توان مشاهده کرد که سیاست‌ها و خط‌مشی‌ها در حوزه‌های سیاسی، فرهنگی و اقتصادی در قبال هویت‌های قومی در صد سال اخیر آنچنان که باید و نباید در خور توجه نبوده است، بلکه که این موضوع سبب ایجاد چالش‌هایی برای کشور از جمله درگیری‌های در منطقه سیستان و بلوچستان، اعتراضات در منطقه آذربایجان به دلیل توهین‌های قومی علیه مردم این منطقه در برخی از رسانه‌ها شده است. در پایان شاید بتوان به جرات گفت با تضعیف هویت قومی و گرایش آنان به هویت‌های مستقر در آن سوی مرزها سرشت، معنا و مفهوم ایرانیت با چالشی بسیار جدی روبه‌رو خواهد شد، زیرا ایران امروزی متشکل از اقوامی است که ردپای آنان در سرتاسر تاریخ ایران زمین قابل مشاهده بوده و تضعیف هر یک از این هویت‌ها نه تنها دردی را دوا نخواهد کرد بلکه هویت ملی را دچار آسیب جدی خواهد کرد.

خبر

جعفر قتادباشی؛

پاسخ ایران باید کوبنده و بازدارنده باشد

پس از ترور انسان‌های بی‌گناه در کرمان در سالروز شهادت سردار سلیمانی انتظار عمومی آن است که ایران پاسخی درخور به عاملان این ترور بدهد؛ چه داعش که مسئولیت آن را برعهده گرفته و چه صهیونیست‌ها که گفته می‌شود طراحان اصلی این جنایت بوده‌اند. یک تحلیلگر مسائل سیاست خارجی، درباره این موضوع اظهار داشت: برداشت افکار عمومی این است که عملیات تروریستی در کرمان از سوی صهیونیست‌ها طراحی شده است. این تصور چندان دور از ذهن هم نیست زیرا ثابت شده است که هدف صهیونیست‌ها کشتن انسان‌هاست و حتی خود غربی‌ها هم به انسان‌کشی آنها واکنش نشان داده‌اند. صهیونیست‌ها انسان می‌کشند تا لذت ببرند. در کرمان هم انسان‌های بی‌گناه و بی‌دفاع بسیاری کشته شدند تا ذهن به این سمت برود که صهیونیست‌ها پشت پرده این اقدام جنایتکارانه قرار داشتند. وی ادامه داد: مسئله بعدی این است که رژیم صهیونیستی در بن‌بست قرار گرفته است و می‌خواهد با ضربه زدن به ما خود را از بن‌بست کنونی بیرون آورد. در این شرایط طبیعی است که افکار عمومی بگوید که اسرائیل طراح عملیات ترور در کرمان بوده است. این تحلیلگر مسائل سیاست خارجی همچنین بیان کرد: «اکنون گفته می‌شود که اطلاعاتی داعش با اطلاعاتی قبلی‌اش تفاوت‌هایی دارد؛ از جمله این داعش درباره ایران از عنوان بلاد فارس استفاده می‌کرد اما برای اولین بار است که از کلمه ایران استفاده کرده است یا ادبیات استفاده شده با گذشته تفاوت دارد. داعش همیشه بلافاصله بعد از اقداماتش مسئولیت را برعهده می‌گرفت اما حالا بعد از یک روز و چند ساعت مسئولیت را پذیرفت با آنکه هیچ وقت چهره‌های افرادی که عملیات را انجام می‌دادند را نمی‌پوشاند، اما حالا تصاویری از آنها منتشر می‌کند که صورت‌شان پوشیده شده و همان قسمت‌هایی که پیدا است هم تاری می‌کند. با این اوصاف به نظر می‌رسد که طراح این اقدام تروریستی صهیونیست‌ها بوده‌اند و حتی نوشتن بیانیه هم کار آنها بوده و داعش از سوی رژیم صهیونیستی اجبر شده تا مسئولیت را بپذیرد. ما اطلاعاتی به اطلاعاتی داعش هم نداشته باشیم، باید بگوییم که داعش اساساً توسط آمریکا و صهیونیست‌ها به وجود آمده است و هر کاری انجام دهند، مسئولیتش با آمریکا و صهیونیست‌هاست. قتادباشی تصریح کرد: «واکنش این باید با ابعاد این اقدام تروریستی متناسب باشد. مردم انتظار دارند پاسخی کوبنده به رژیم صهیونیستی داده شود. در واقع پاسخ ایران هم باید کوبنده و هم بازدارنده باشد.»

فرشاد مومنی در گفت وگو با «آرمان ملی»:

مقابله با فساد اقتصادی نیازمند اندیشه ورزی است

بنا باید شایستگان در حوزه اقتصاد را

با کوچک‌ترین بهانه‌ای حذف کرد

برخی از مسئولیت‌های حاکمیتی طفره می‌روند

آرمان ملی- احسان انصاری: «در کتاب فساد در نظام سرمایه‌سالار که یکی از عمیق‌ترین صورت‌بندی‌های نظری و تجربی در زمینه فساد را ارائه داده، می‌گوید در ذیل آن بسته سیاستی که شوک درمانی را توصیه می‌کند، برنامه ریاضت اقتصادی مطرح می‌شود و حکومت‌ها تحت این عنوان از مسئولیت‌های کلیدی خودشان در زمینه امور حاکمیتی طفره می‌روند. این سخن به معنای آن است که تحت عنوان ریاضت، دلال‌ها و واردات‌چی‌ها را هم می‌کشند و دولت هزینه‌های خود را در مورد آموزش، سلامت، تغذیه و مسکن مردم به حداقل می‌رساند.» جملات ذکر شده اظهارات دکتر فرشاد مومنی، اقتصاددان در گفت وگو با «آرمان ملی» است. مومنی در این گفت وگو به مهم‌ترین دلایل فساد اقتصادی در ایران اشاره کرده که در ادامه می‌خوانید.

مهم‌ترین دلایل تداوم فساد اقتصادی در دولت‌ها را چه می‌دانید؟

برای جدی شدن حل و فصل مساله فساد در ایران ما به کارهای اندیشه‌ای گسترده‌تر و پیگیری جدی‌تر نیازمند هستیم. کسانی که دلبستگی به این کشور و نظام دارند باید بدانند هیچ مساله‌ای فاجعه‌سازتر از فساد اقتصادی در ایران نیست. منتظران بزرگ توسعه می‌گویند فساد به مثابه عریان‌ترین صورت شناخته شده فراگیر در کل جهان و در طول تاریخ بشر برای تعرض به حقوق مالکیت است. این تعرض به حقوق مالکیت هم جنبه تعرض به حقوق عمومی دارد و هم جنبه تعرض به حقوق افراد. این پدیده ساختار انگیزشی را در جامعه دچار یک بهم ریختگی فاجعه‌ساز می‌کند و از جنبه اقتصاد سیاسی هم نشانه سلطه مناسبات نهادی غیرحساس به ضرر ضعیف‌ترین گروه‌های اجتماعی است. از این دریچه فکر می‌کنم ما به شدت نیاز داریم به مدیران و مسئولان کمک کنیم که بهتر بفهمند که با این شیوه غیرحساس در عمل نسبت به فساد با خودشان و با آینده کشور چه می‌کنند. کانون اصلی تمرکز برای مواجهه با مساله فساد، جدیت نظام قاعده‌گذاری در ارتقای بنیه اندیشه‌ای است. اگر ساختاری نهادی غیرشایسته محور باشد و شایسته‌ها را با کمترین بهانه جویی حذف کند معنایش این است که ساختار به‌رغم ادعاهایش به دنبال مناسبات گسترش دهنده فساد است.

آیا رویکردی که دولت‌ها در پیش گرفته‌اند فسادزاست یا منشأ فساد بیرون از دولت‌هاست؟

کمیسیون اقتصادی مجلس در سال ۱۴۰۰ گزارشی منتشر کرده و نشان می‌دهد که طی ۱۳۸۰ تا ۱۳۹۹ یعنی در دوره بیست ساله در این کشور از وقتی بانک‌های خصوصی آمدند تناسیب بین روندهای نقدینگی و تورم و تولید از بیخ و بن بهم ریخته است. کمیسیون اقتصادی مجلس می‌گوید در آن دوره بیست ساله که بانک‌های خصوصی آمدند در عرض ۲۰ سال رشد تولید صرف نظر از اینکه کیفیت آن تولید چیست و خودش ماجرا‌ها دارد رشد تولید ۳۶ درصد و رشد تورم ۲۹۰ درصد بوده است. اما رشد نقدینگی ۱۰۲۵۰ درصد بوده است. این یعنی میدان دادن به بانک‌های خصوصی. در همان گزارش می‌گوید در این دو دهه هر چه به سال‌های جدیدتر نزدیک می‌شویم، به‌ازای هر یک واحد خلق نقدینگی توسط حکومت، بانک‌های خصوصی بیش از شش برابر دولت نقدینگی خلق کرده‌اند ولی در آن تحلیل‌هایی که در رسانه‌ها مطرح است، کلاً هم نقش شوک درمانی در این اوضاع و احوال نقدینگی

کمیسیون اقتصادی مجلس در سال ۱۴۰۰ گزارشی منتشر کرده است و نشان می‌دهد که طی ۱۳۸۰ تا ۱۳۹۹ یعنی در دوره بیست ساله در این کشور از وقتی بانک‌های خصوصی آمدند تناسیب بین روندهای نقدینگی و تورم و تولید از بیخ و بن بهم ریخته است. کمیسیون اقتصادی مجلس می‌گوید در آن دوره بیست ساله که بانک‌های خصوصی آمدند در عرض ۲۰ سال رشد تولید صرف نظر از اینکه کیفیت آن تولید چیست و خودش ماجرا‌ها دارد رشد تولید ۳۶ درصد و رشد تورم ۳۰۰ درصد بوده است

احمدی نژاد که آنقدر ژست ضد

فساد می‌گرفت وقتی وزیرش افشا

کرد که اینها تخصیص‌های دلاری برای

داروهای حیاتی را به وزارت بهداشت

نداده و به دلال‌هایی داده‌اند که لوازم

آرایش و خودروهای لوکس وارد کنند،

در روز روشن و جلوی چشم همه،

آن خانم وزیر عزل شد. نشانه‌هایی

از این دست که خیلی هم تلخ و غم

انگیز است کم نیست. اسم ریاضت

اقتصادی را می‌آورند ولی در نظام

مالیات ستانی‌شان بیشترین فشارها

روی حقوق بگیران است و بیشترین

سوبسیدها و رها سازی‌ها مربوط به

مالیات بر ثروت است

و جهت را از دست می‌دهند. این ماجرای شوک درمانی که ریشه اصلی اش مالی سازی است، در نهایت منجر می‌شود به اینکه ساختار به تدریج و به صورت فزاینده به تسخیر مافیها در بیاید و در نتیجه فرآیندهای تصمیم‌گیری و تخصیص منابع منافع مافیها به منافع مردم و منافع ملی و آینده نظام مرجع دانسته می‌شود. به همین دلیل در کشورهای توسعه یافته، بلافاصله بعد از شوک درمانی، همیشه مافیهای رسانه‌ای فعال و فریبکاری‌های سیستمی ظاهر می‌شود.

شوک درمانی سیستمی چگونه فساد را تشدید می‌کند؟ در کتاب فساد در نظام سرمایه‌سالار که یکی از عمیق‌ترین صورت‌بندی‌های نظری و تجربی در زمینه فساد را ارائه داده، می‌گوید در ذیل آن بسته سیاستی که شوک درمانی را توصیه می‌کند، برنامه ریاضت اقتصادی مطرح می‌شود و حکومت‌ها تحت این عنوان از مسئولیت‌های کلیدی خودشان در زمینه امور حاکمیتی طفره می‌روند. این سخن به معنای آن است که تحت عنوان ریاضت، دلال‌ها و واردات‌چی‌ها را هم می‌کشند و دولت هزینه‌های خود را در مورد آموزش، سلامت، تغذیه و مسکن مردم به حداقل می‌رساند. امروز کثیف‌ترین دلالی‌ها روی مورد نیازترین داروهای بیماران صورت می‌گیرد و این چقدر تلخ است. احمدی نژاد که آن قدر ژست ضد فساد می‌گرفت وقتی وزیرش افشا کرد که اینها تخصیص‌های دلاری برای داروهای حیاتی را به وزارت بهداشت نداده و به دلال‌هایی داده‌اند که لوازم آرایش و خودروهای لوکس وارد کنند. در روز روشن و جلوی چشم همه، آن خانم وزیر عزل شد. نشانه‌هایی از این دست که خیلی هم تلخ و غم‌انگیز است کم نیست. اسم ریاضت اقتصادی را می‌آورند ولی در نظام مالیات ستانی‌شان بیش‌ترین فشارها روی حقوق بگیران است و بیش‌ترین سوبسیدها و رها سازی‌ها مربوط به مالیات بر ثروت است. برخی مدیران اگر صحنه را ترک کنند خیلی درجه اعتبارشان بالاتر می‌رود تا اینکه در برابر فساد آشکار سکوت کنند. اقتصادهای موفق دنیا وقتی شرایط بحرانی داشتند بدون استثناء اولین کارشان ملی کردن بانک‌های خصوصی بود. چه در سطح کشورهای پیشرفته صنعتی و چه در حال توسعه موفق. این در حالی است که این وضعیت در کشور ما وجود ندارد.

حکم اعدام عامل حمله تروریستی شاهچراغ اجماعی شود

کرد: چون جرایم سنگین است، معمولاً این پرونده‌ها به دیوان عالی کشور می‌آید و دیوان عالی هم طبق قانون به آن رسیدگی می‌کند، چیزی که برای ما مهم است رعایت عدل و انصاف است. رئیس دیوان عالی کشور در ارتباط با پرونده تروریستی در حرم حضرت شاهچراغ در شیراز، بیان کرد: پرونده دوم حادثه تروریستی شیراز سه متهم دارد که حکم آنها صادر شده و همین هفته یا هفته آینده حکم آنها اجرا می‌شود.

رئیس دیوان عالی کشور گفت: پرونده دوم حادثه تروریستی شیراز سه متهم دارد که حکم آنها صادر شده و همین هفته یا هفته آینده حکم اعدام آنها اجرا می‌شود. حجت الاسلام والمسلمین محمد جعفر منتظری در گفت وگو با تسنیم در کرمان، با اشاره به نقش دستگاه قضا در پرونده انفجار تروریستی در کرمان، اظهار داشت: تشکیل پرونده باید توسط دستگاه‌های امنیتی و اطلاعاتی انجام شود. وی ادامه داد: پس از آن ضابطان

نگره

عامل مستقیم ترور یا مزدوری عوامل دیگر؟

داعش در آخرین عملیات تروریستی خود، باعث شهادت ۹۰ نفر از هموطنانمان در شهر کرمان شد. این گروه در مردادماه امسال هم در حمله تروریستی به شاهچراغ در شیراز باعث شهادت دوفترو زخمی شدن هفت نفر دیگر شد.

شکل‌گیری داعش

شکل‌گیری اولیه داعش مربوط به سال ۱۹۹۹ است. البته در آن زمان این گرو چنین نامی نداشت. ابومصعب الزرقاوی، اردنی که در افغانستان گروهی شبه نظامی را رهبری می‌کرد، در انتهای دهه ۹۰ وارد عراق شد تا سازمان قاعده الجهاد فی بلاد الرافدین را تاسیس کند. این گروه طی سال‌های ۲۰۰۳ تا ۲۰۰۶ در عراق حملات تروریستی بسیاری را سازماندهی کرده و القاعده عراق خوانده می‌شدند. القاعده عراق در سال ۲۰۱۲ و همزمان با گسترش جنگ داخلی سوریه مجال سازماندهی مجدد پیدا کرد و از خلا قدرت در دو کشور عراق و سوریه سود برد و نام دولت اسلامی شام و عراق را بر خود گذاشت. رهبری این گروه را جوانی عراقی با نام ابوبکر البغدادی برعهده داشت. در فاصله سال‌های ۲۰۱۳ تا ۲۰۱۶ این گروه مناطق وسیعی از عراق و سوریه را در دست داشت و علاوه بر این حملات تروریستی را در کشورهای غریبه مانند فرانسه و اسپانیا با تعداد فراوانی کشته سازماندهی کرد. اما پس از ۲۰۱۶، اوضاع برای داعش روبه وخامت گذاشت و در نهایت در سال ۲۰۱۹ و زمان کشته شدن ابوبکر البغدادی به دست آمریکایی‌ها مصصرفات خود را از دست داد. اما حملات تروریستی داعش، کماکان ادامه داشت.

ظهور مجدد داعش چطور رقم خورد؟

از دست دادن سرزمین‌های تصرف شده از سوی داعش این گروه را به شدت ضعیف کرد. تقریباً سه سال است که داعشی‌ها در عراق حملاتی را انجام می‌دهند که در مقایسه با جنایات این گروه در گذشته، برد کمی دارد. بیشتر این حمله‌ها در مناطقی صورت می‌گیرد که سکنه چندان ندارند. در حملاتی که در مرز عراق و سوریه صورت می‌گیرد، اغلب تنها نیروهای داعش هستند که به دست نیروهای نظامی عراقی کشته می‌شوند. در سوریه اوضاع کمی پیچیده‌تر است. گروه داعش در شمال و شرق این کشور، در شرایطی که هنوز دولت مرکزی تسلط کامل بر خاک خود ندارد دیده می‌شود. این گروه در سال‌های اخیر دست به حملاتی پرکنده در سوریه زد. اما در مرداد ماه، حمله تروریستی با استفاده از پهلوها و... به یک مراسم مذهبی، جان ۵۳ نفر از سوری‌ها گرفت. این یکی از مرگبارترین حملاتی بود که گروه داعش پس از کم‌شدن قدرت خود به آن دست زد.

عملیات‌های داعش در ایران

در ۱۲ مرداد ماه ۱۴۰۲، چهارمین رهبر خود یعنی ابوحسین قزیشی را پس از درگیری با عوامل دستگاه اطلاعاتی ترکیه از دست دادند و مسئولیت این گروه به فردی با نام ابوحصف الهاشمی القزیشی منتقل شد. این موضوع نشان می‌دهد که گروه داعش و شاخه‌های متفاوت آن احتمالاً زروش‌های جدید برای حملات تروریستی استفاده می‌کنند. این گروه در ایران ترتیب داد. در نتیجه حملاتی که در روز ۱۳ خرداد سال ۱۳۹۶ به مجلس شورای اسلامی و حرم امام خمینی (ره) رخ داد. ۱۷ نفر به شهادت رسیدند. از سال ۱۳۹۷ تا ۱۴۰۱، گروه داعش در ایران عملیاتی نداشت. در نخستین حمله تروریستی به شاهچراغ در چهارم آبان ۱۴۰۱ سه نفر با در دست داشتن اسلحه وارد صحن شدند و با شلیک به سوی مردم ۱۳ نفر را شهید و ۴۰ نفر دیگر را زخمی کردند. کمتر از یک سال بعد، حمله دوباره‌ای به شاهچراغ انجام گرفت. در حمله تروریستی ۲۲ مرداد ۱۴۰۲ دو نفر شهید و هفت نفر دیگر زخمی شدند. داعش مسئولیت هر دو این حملات را بر دوش گرفت.

آنچه باید از داعش خراسان بدانیم

داعش خراسان از سال ۲۰۱۵ با عضوگیری از بین مردم افغانستان، پاکستان و تاجیکستان کار خود را آغاز کرد. این گروه در ابتدا حملاتی را در افغانستان شکل می‌داد و البته با گروه طالبان در جدل بود. حافظ سعید خان نخستین رهبر این گروه به شمار می‌رود و در ۲۶ ژوئیه ۲۰۱۶ به همراه تعدادی از نزدیکانش، توسط پهلوهای ایالات متحده آمریکا کشته شد. پس از مرگ حافظ سعید خان، عبدالحسین لوگوری به سمت او تکیه زد و به عنوان رهبر گروه دولت اسلامی عراق و شام - خراسان به کار خود ادامه داد. او هم در سال ۲۰۱۷ در حمله آمریکایی‌ها در استان ننگرهار کشته شد. عبدالرحمان غالب نفر بعدی بود که فقط چند ماهه بر سر کار ماند و بعد کشته شد و جای خود را به ابوعمر الخراسانی مشهور است داد و بعد از او مولوی عبدا... رهبری داعش خراسان را برعهده گرفت. گروه داعش خراسان، تاکنون هشت حمله تروریستی را در افغانستان انجام داده که کشته‌های زیادی داشته است. آن‌ها در پاکستان هم پنج حمله مرگبار را برنامه ریزی کرده‌اند. در نهایت آن‌ها در ایران هم دست به کار شدند و عملیات تروریستی کرمان را رقم زدند. هفته گذشته وزارت کشور پاکستان با انتشار بیانیه‌ای در مورد افزایش نفوذ داعش در این کشور هشدار داده است. در این بیانیه آمده که شبه نظامیان داعش در تلاشند تا با انجام فعالیت‌های تروریستی علیه شیعیان و اقلیت‌های مذهبی، آتش درگیری‌های فرقه‌ای را در پاکستان شعله‌ور کنند. ترکیه روزنهم دی‌ماه اعلام کرد که طی عملیات همزمان بخش مبارزه با تروریسم پلیس و سازمان اطلاعات ترکیه در ۳۷ استان این کشور ۱۸۹ «مظنون به همکاری با گروه تروریستی داعش» بازداشت شدند. وزارت کشور ترکیه ۱۰ روز پیش نیز از دستگیری ۲۴۴ نفر به ظن ارتباط با شبه نظامیان گروه داعش خبر داده بود. هشدارهای صادر شده از سوی کشورهای منطقه به همراه آنچه در ایران رخ داد، نشان می‌دهد گروه داعش بار دیگر تبدیل به بازیگری خطرناک برای کشورها شده است.